

Keer je tegen de wapenwedloop!

Kernwapenwedloop

Het nucleaire tijdperk dwingt ons tot het afzien van oorlog als instrument voor conflictbeslechting.

Van EDY KORTHALS ALTES

De Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) heeft een belangrijk rapport uitgebracht over het kernwapen. Dit gedegen rapport is het resultaat van een intensief overleg tussen experts op hoog niveau. Heel duidelijk komt hierin naar voren de grote zorg over de hervatting van de nucleaire wapenwedloop, door vergroting van de productie en het opzeggen van verdragen zoals het cruciale INF-verdrag. Ook grote bezorgdheid over de risico's die zijn verbonden aan het beheersen van de enorme vernietigingskracht ten gevolge van de toevlucht tot kunstmatige intelligentie en digitale technologieën.

HOLLANDSE HOOGTE / JOOST HOVING

Het rapport licht de sluier op van de vervlechting tussen de verschillende domeinen van oorlogvoering. Er bestaat een nauwe samenhang tussen kernwapens, conventionele wapens, militarisering van de ruimte, cyber warfare, stralingswapens en ontwikkeling van nieuwe wapens. Een toekomstige totale oorlog zal dan ook een geheel ander karakter dragen dan de Tweede Wereldoorlog: hij zal allesvernietigend zijn.

De houding van de kernwapenstaten is niet bemoedigend. Vandaar het pleidooi van de AIV dat Nederland aan de VN voorstelt een gezaghebbende internationale commissie in te stellen in de geest van de Brundtland-commissie die in 1987 kwam met haar rapport over de samenhang tussen wapenbeheersing en de aanpak van mondiale milieuvraagstukken.

Ook het Palme-rapport uit 1982, dat geheel gewijd is aan ontwapening en veiligheid, kan hierbij een nuttige functie vervullen. Dit rapport wees de weg naar het kernbegrip van gedeelde veiligheid.

Het AIV-rapport spreekt zich uit voor de status quo van het INF-verdrag tussen de VS en Rusland, roept beide landen op om daarover te onderhandelen, en doet de belangwekkende suggestie om de Europese Navo-landen (bijvoorbeeld op initiatief van Nederland) een strategische dialoog met Rusland te laten beginnen over wapenbeheersing inclusief vermindering van het aantal kernwapens en vertrouwenwekkende maatregelen.

Achter het verhullend en technisch taalgebruik in het AIV-rapport gaat een grimmige werkelijkheid schuil. Het simpele woordje 'kernwapen' verhult dat daaronder ook het thermonucleaire wapen begrepen wordt. Dit wapen heeft een onvoorstelbare vernietigingskracht. Betrouwbare schattingen wijzen op 500 tot 1.000 keer zo sterk als de bom op Hiroshima. Voorts komt, ondanks een aantal zeer goede aanbevelingen in dit rapport, onvoldoende naar voren de kolossale omvang van de wereldwijde militaire uitgaven. Die benaderen thans de 1.800 miljard dollar per jaar. Dat is ruim drie keer zo veel als tijdens het dieptepunt van de Koude Oorlog. Ook is er een enorme verspilling van menselijk talent: een aanzienlijk aantal van de natuurwetenschappers is werkzaam voor militaire doeleinden, waaronder de ontwikkeling van nieuwe nog 'effectievere' wapensystemen.

Anders dan in het AIV-rapport wordt aanbevolen moet en kan de dynamiek van de toenemende bewapening worden doorbroken door een eenzijdige bescheiden stap. In dat verband zou de Nederlandse regering ervan moeten afzien om de nucleaire taak van de JSF, waarover binnenkort moet worden besloten, voort te zetten. Uiteraard zal het verdere proces van wapenbeheersingsoverleg tussen (de Europese) Navo (partners) en Rusland gebaseerd dienen te zijn op wederkerigheid. In dat kader zou een Russische tegenprestatie voor de eventuele

terugtrekking van Amerikaanse kernwapens in Europa aan de orde kunnen worden gesteld. Die kernwapens vormen in deze tijd van grote en toenemende spanning een extra risico voor de veiligheid van Europa.

De mensheid staat op een keerpunt: doorjakkeren op de thans gevolgde weg die voert naar een wereldcatastrofe, of het inslaan van een nieuwe koers gericht op ontspanning. Te weinig wordt beseft dat het nucleaire tijdperk ons dwingt tot het afzien van oorlog als instrument voor beslechting van conflicten.

Alle naties hebben thans een gemeenschappelijk belang: het voorkomen van een mondiale catastrofe. De paradox is: meer militaire uitgaven voeren niet naar meer veiligheid, doch naar een grotere onveiligheid. Het toekomstige beleid kan niet langer gebaseerd worden op het achterhaalde 'als je de vrede wil, bereid je dan voor op oorlog'. Voor het overleven van de mensheid is een nieuw concept nodig: 'als je de vrede wil, moet je je daadwerkelijk voorbereiden op vrede'.

Het advies is niet alleen van belang voor de regering, maar voor alle burgers. Het kan de ogen openen voor de grootste dreiging in de geschiedenis van de mensheid: zelfvernietiging. Er klinkt een alarmbel die oproept tot massale bewustwording bij jong en oud. Kom in beweging! De jeugd zet zich terecht al in voor het klimaat, maar het gaat om veel meer dan de ecologische crisis. Keer je tegen de hervatting van de wapenwedloop! Zet je in voor een nieuwe weg naar een vreedzame en duurzame wereld!
